

THEATRICAL PLAY ACTIVITIES IN PRESCHOOL AGE

Abstract: In the pre-school period it is necessary to stimulate the potential opportunities for child development. Children must understand that they have the rights to all emotions and desires, to free imagination. Theatrical-game activity is differentiated as an independent type of creative game activity on the basis of its interaction with other types of games. Theatrical play is one of the available ways to empathize with art in preschool. Theatrical-play activity is a specific opportunity to support the formation of a positive attitude towards the perceived educational content.

Author information:

Viktoriya Kovchazova

PhD

Department of

Preschool and Primary School Education

Faculty of Education

Konstantin Preslavsky – University of Shumen

✉ v.kovchazova@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

preschool age, preschool education,
theatrical play

Детската градина е самия живот на децата. Тя ги променя. Тук те търсят мястото си в обществото. Оформят поведение на лидер или изпълнител, а понякога са неутрални, самотни или търсят реализация в по-малка група (Йорданова, 1997).

В предучилищния период е необходимо да се стимулират потенциалните възможности на детското развитие, да се подкрепят и засилват пластичността и формиращите се личностни особености, да се стимулират конкретни интереси, но при условие запазване самоценността на детството. Трябва да се уважават чувствата, фантазиите, мислите и амбициите на детето независимо какви са те. Детето трябва да разбере, че има право на всякакви емоции и желания, на свободно въображение.

Изграждането на личността се извършва във възпитателно-образователния процес, в приемствеността между детската градина и семейството и в подготовката на децата за училище. През този период се появяват и нови потребности за детето (Военкинова, 2003).

През предучилищния период доминира игровата дейност. Набелязват се и проявите на творческата дейност, вплетена главно в игровата. За детето от предучилищна възраст играта е истински сериозна дейност. Макар, че динамично променящата се социална среда изменя игрите на децата в днешно време (компютърните и електронни игри заемат голям дял в живота на децата), феноменът игра остава движеща сила в детското развитие. Играта осигурява изява чрез действие на детската личност и спомага интегрирането ѝ в системата на обществените отношения. В играта и чрез играта детето се обогатява когнитивно, като се учи от своите и от постиженията на другите (Златева, 2013). Играейки децата създават детски колектив със специфична характеристика, попадат в колективни взаимоотношения, регламентирани от реални правила на поведение и изисквания на детското общество. Встъпвайки в определена роля, детето е поставено пред необходимост да действа така, както повелява позицията на ролята, като се подчинява на социалните правила и норми. Това от своя страна води до съзнателно разбиране на правилата и установяване на взаимоотношения между включените в играта. Придържането към ролята е свързано с отразяването на социалната действителност.

Игровите въображаеми отношения, свързани с ролята и развивани по време на игра, стават основа на поведението при началното договаряне за игра, при използването на

материалите, при съобразяване с интересите на партньора, при решаване на възникнали спорове. На фона на ролевата играта с общ замисъл, конкретизиран в тема, съдържание, игрово действие и правила, се формира детско общество с целенасочени контакти за реализация на игровата цел. Чрез ролите се актуализира собствен емоционален опит, като се използват различни изразни средства. С изменяне на игровите ситуации се изменя и позицията на детето, формира се динамично емоционално поведение (Витанова, Якова, 1991).

В своето ежедневно пребиваване в детската градина децата в предучилищна възраст придобиват умения за общуване в конкретна комуникативна и игрова ситуация, придобиват умения за себеизразяване чрез средствата на изкуството.

„Разбира се, съществуват множество директни връзки между изкуствата и науките и тяхното установяване винаги поражда интерес“ (Андриянов, 2014: 522). В настоящия контекст фокусът е насочен към представяне на процеса на формирането на характера, възпитанието на чувствата на децата от предучилищна възраст по време на общуването в играта, вплетено в контекста на общуването с изкуството.

Театрално-игровата дейност, като елемент от театралното изкуство, се обособява като самостоятелен вид творческа игрова дейност на базата на взаимодействието си с останалите видове игри.

В педагогически аспект една от най-важните функции на театрално-игровата дейност е възпитателната, защото само по себе си театралното изкуство, във взаимодействие с играта, възпитава. Общуването на подрастващите с театралното изкуство, с неговата емоционална наситеност, богатство и непосредственост, обогатява техните първоначални понятийни представи. Това се осъществява и от присъствието на другите видове изкуства, които си взаимодействат – изобразително изкуство, литература, музика, танц, и подпомагат тази емоционална наситеност. Ето защо театрално-игровата дейност е специфична възможност за подпомагане формирането на положително отношение към изучаваното познавателно съдържание. Театралното изкуство се свързва с общуването и взаимоотношенията, с творческата активност, както и с установяване на контакт с възприемания текст. Добре подбраният текст подпомага не само възпитателната дейност на педагога в образователния процес, но се свързва и с мисленето, въображението, чувствата и творчеството на децата. Поставените задачи определят насоката на работата с децата, както и техните възрастови показатели, за да се намери позиция за педагогическа работа. Разбира се, в театралното изкуство, предназначено за детска аудитория включва в себе си присъствието на музика, движения, танци. По този начин театралното възпитание въвлича в себе си и музикалното възпитание. То започва с възприемането на музика. Децата активно чувстват и емоционално преживяват музиката, „посредством ритъма, метрума и темпото, които са елементи на музикалния език“ (Андриянов, 2015: 263). Едновременно с това, те опознават и се учат да разграничават елементи от музикалната изразност, която неминуемо се свързва със създаване на предпоставки за обогатяване на музикалния фонд на децата с музикални произведения, за съпреживявания и впечатления, възникнали въз основа на тях и едновременно с това – активно им използването при театралните занимания в детската градина.

Предвид гореизложеното педагозите в детските градини са изправени през предизвикателството да използват ефективно в ежедневната си работа различни музикални и театрални техники и похвати. Развиването на артистичността на децата и позитивното им емоционално състояние придобиват първостепенно значение. Променя се и целта на заниманието с театрално-игрови дейности – важно е да се развиват не само говорните и езикови компетентности на децата, но и способността им да преодоляват притеснението от собствената си изява. Едновременно с това се цели придобиване на комплекс от знания, умения и отношения, които позволяват на децата, влизайки в роля, да се справят успешно в ситуации от реалния живот.

В контекста на динамичните промени в процесите в предучилищното образование, въпросът за театрално-игровата дейност като предпоставка за формиране на основни нравствени качества и за формиране на способности излиза все по-често на дневен ред. Можем да разглеждаме театрално-игровата дейност като социално обусловена – в детската градина се подпомага превръщането на индивида в личност, което е резултат от взаимодействие с останалите. В същото време предучилищната институция е място, където детето се научава да отстоява себе си, но и да взаимодейства с другите участници във възпитателно-образователния

процес – деца, възрастни. Този процес е сложен и многопластов и се подпомага от различните дейности, осъществявани в предучилищния период. Социалният смисъл на театрално-игровата дейност се състои в това да осигури и ще една важна интегрираща функция - прехода от възпитание към самовъзпитание.

В образователно отношение целта е чрез театрално-игровата дейност децата по-лесно да съпреживеят основното нравствено поучително съдържание на изучавания материал (Иванова, 2006).

Възприемането на театралното изкуство от позицията на обучаваща дейност в педагогически аспект на фокус излиза сериозна обоснованост за търсенето на съответни начини на приложението му в учебно-възпитателния процес. На такова разбиране отговарят театралните форми, като съвременно, иновационно средство за педагогическа работа. Включването на театъра в учебно-възпитателната практика определя и насоките, по които ще се обосновава театралното възпитание.

Възможностите за използване на игрови театрални дейности в детската градина се явяват стратегическо преимущество и представят ролята им за формиране на детската личност. Осмислянето на театралното изкуство като средство за възпитание и обучение е актуален проблем, осъществяван чрез действия, чрез игра, доставяща радост и въодушевление (Иванова, Дечев, 2007). Актуалността на проблема се обуславя и от факта, че присъствието на театрално-игрови форми в предучилищна възраст е значимо и присъствието им в живота на детето гради неговото самочувствие, променя начина му на общуване и поведение. Познаването и прилагането на театрални форми и театрални похвати, активното включване на децата в тях е необходимо, тъй като в днешно време се наблюдава отдалечаване от тях. Изучаването им се налага от факта, че предлаганите в предучилищна възраст форми на емоционално преживяване винаги могат да дадат отговори на актуални въпроси.

Възприемайки впечатленията от играта, децата живеят с усещането, че са един колектив, обединен от спецификата на театралното творчество и широтата на игровата дейност. „В този смисъл театрално-игровата дейност обединява в процеса на възпитание и обучение всички участници – малките „актьори“, зрителите и учителя в едно цяло“ (Иванова, Дечев, 2007).

Основните изводи относно театрално-игровите дейности в детската градина представям в обобщен план:

Възпитателните задачи на театрално-игровите дейности в предучилищна възраст са следните – развиват способностите на децата и ги приобщават към театралната култура. Възпитанието подпомага утвърждаването на социалния опит на децата и степента на нравственото им развитие.

Образователни задачи - да обучават чрез навици за грамотна сценична реч и сценична пластика, да развиват комуникативността; да формират представа за изразните елементи на театрално изкуство, основавайки се преди всичко на играта;

Театърът въздейства по специфичен начин, чрез синтеза от изкуства, което усилва естетическото му влияние на върху личността.

Театрално-игровата дейност е един от достъпните начини за съпреживяване на видовете изкуства в предучилищна възраст и специфична възможност за подпомагане формирането на положително отношение към възприеманото учебно съдържание, към възпитателно-образователния процес. Общуването на децата с театралното изкуство ги насища емоционално, възпитава ги и подпомага техните първоначални понятийни представи.

References:

1. Andriyanov, N. (2014): Za vlianieto na slovesnia tekst varhu niakoi muzikalni formoobrazuvashiti principii. Shumen, 2014.
2. Andriyanov, N. (2015): Prostranstveno-vremeви aspekti na muzikalnoto sadarjanie. Shumen, 2015.
3. Ivanova, E. Osnovi na teatralnata kultura. Shumen 2006.
4. Ivanova, E., Ikonov Z. Decev. Teatralno-igrovata deinost v nacalnia etap na obrazovanie. Diamant 2007.
5. Vitanova, N., M. Yakova. The play of pre-school children. Prosveta. S, 1991
6. Voenkinova, J., Socialna pedagogika. Shumen, 2003.
7. Yordanova, A. Diagnosticni aspekti na pedagogiceskite uslovia za socializacia na dacata ot 3 do 7 godini, frientacia, motivacia, adaptacia. S, 1997.
8. Zlateva, Sl. Dete-igra-sotsializatsia (Child - game - socialization), Bl., 2013.